

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO : 1980/22

Karar NO : 1980/196

ÖZET : Politik ve ideolojik saikle işlenen, sıkıyönetim ilânına neden olan ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koydu suçlarla genel ve ortak amaç içinde bağlantılı bulunan suçlara ait davaların Asker Yargı yerinde görülmesi gerektiği Hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Fyüp Taşkın ve 4 arkadaşı

O L A Y : 28.3.1978 günü, yakınıncının velisi olduğu ve evinde kaldığını bildirdiği mağdurları hedef alan bir tehdit mektubu gönderilmiştir. Anılan mektupta; mağdurların Karayazı İlçesinden naklen Erzurum Atatürk Lisesi'ne okumak üzere geldikleri belirtilerek, bunların tastikname alarak geldikleri yere dönmeleri gerektiği, gitmelerse sonunun kötü olacağını bildirildiği, böylece sanıkların yakınıncı ile mağdurlar tehdit ederek öğrenim özgürlüğünü engelledikleri ileri sürülerek Erzurum C.Savcılığı uça 31.3.1978 günlü iddianame ile, eylemlerine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 188/son ve 53.maddeler uyarınca cezalandırılmaları istemiyle Erzurum Asliye Ceza Mahkemesi'ne kan davası açılmıştır.

Erzurum Asliye Ceza Mahkemesi; 3.1.1979 gününde 1978/305-1979/19 sayılı ile dava konusu suç 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddelerindeki şartları taşıyan suç kapsamına girdiğinden dosyanın sıkıyönetim mahkemesi'ne gönderilmesine " denilerek görevsizlik kararı verilmiştir.

Erzincan-Erzurum-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi; 24.4.1980 gününde, sevk yazısına göre 1980/26-26 sayılı ile " 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, sanıklara atılı olan ve mağdurları tehdit ederek öğrenim özgürlüğünü engelleme suçunun, sıkıyönetim ilânına neden olan suçlardan olmadığı, mahkemede görülen herhangi bir dava ile bağlantısının bulunmadığı nedeniyle mahkemenin görevsizliğinin düşünüldüğü belirtilerek, görevli yargyerinin tayini için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar vermiş ve ilgili belgeleri Mahkememize göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Hakkı Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 16.6.1980 günlü oturumda, geçici raportör Danıştay Yardımcısı M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki bel

Esas NO: 1980/122

ler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Adli, Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın Askerî Yargı-
nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okandıktan; oturuma, Cumhuriyet Başsavcı
sı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine ka-
tılan Yardımcı Yavuz Öğüt'ün Askerî Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açı-
lamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Suç sıkıyönetim ilânından önce işlenmiştir.

Sıkıyönetim ilân nedenlerini belirleyen Anayasa'nın 124. ve sıkıyönetim
Askerî Mahkemelerinin görevlerini belirten 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri
karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan tehdit mektubu göndererek öğrenim öz-
gürlüğünü engelleme suçunun; sıkıyönetim ilânına neden olan Anayasa'nın tanıdığı temel
hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri niteliğinde,
sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde
bağlantılı olduğu yolunda ve mektup içeriğine göre ideolojik saikle işlendiği husus-
larında dosyada yeterli kanıt bulunmaktadır. Şöyleki ; tehdit mektubunda çocukların
Atatürk Lisesinden hemen tastiknamelerini almaları gerektiği, icabında onların öl-
dürüleceği, zaman kaybetmeden geldikleri yere dönmeleri, aksi halde başlarının belaya
gireceği, gitmezlerse sonunun kötü olacağı ifade edilmiştir. Baskın apartman sakinleri
başlıklı mektupta da ; " Atatürk Lisesi'nde okuyan mağdurlarla birlikte lisede çok
kürt olduğu, binada komünist şebeke bulunduğu tesbit edildiği, bunların önderliğini
yapanlardan hesap sorulacağı, sonucunun kanlı bir şekilde olacağını bilmesi ve ism
geçen komünist itoğlu itlerin bir daha görülmesi halinde gerisini onların düşünmesi
gerekeceği " belirtilerek kürtler moskovaya ifadesiyle mektup bitirilmiştir. Mektup
içeriğinin ideolojik olduğu açıkça görüldüğü gibi tehdit yoluyla mağdurların öğrenim
özgürlüğünün engellenmesi amacı güdüldüğünde açıktır. Yakıncı Muhsin Yaşar 16.10.197
günlü talimatla alınan ifadesinde; sanıkların, öteki arkadaşı ile kendisine baskı yap-
tığını, bir defasında kendilerine saldırıda bulunulduğunu, " sizin burada okumaya hak-
kınız yok .Ya gideceksiniz, ya da Ülke Ocaklarına kayıt olacaksınız " diyerek dövüldü
ğünü, öğrenim özgürlüğünün engellendiğini belirtmiş, tanık Furhanettin Yaşar da aynı
şekilde beyanda bulunmuştur. Tüm bu bulgular olayın kökeninde ideolojik nedenlerin bu-
lunduğunu ve suçun sıkıyönetim ilân nedenlerine ilişkin olduğunu ortaya koyduğundan
ve bu niteliği ile suç ideolojik saikle işlenmiş yaygın şiddet eylemleri içinde yer
alıp sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu bu tür suçlarla genel ve ortak amaç
içinde bağlantılı olduğundan davanın Askerî Yargı yerinde görülmesi gerekir.

Esas NO: 1980/122

Bu nedenlerle Erzincan-Erzurum-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Servet Tüzün ve İsmet Onur katılmamışlardır.

SÖZLÜK : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine bu nedenle Erzincan-Erzurum-Kars İlleri Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin 24.4.1980 günlü yazı ile yaptığı başvurusunun reddine, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un karşı oylarıyla ve aykırılığıyla 16.6.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

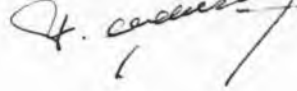
Başkan

Almet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oflaz

Üye

Hakkı Miderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungio

Bu kararın Resmî gazete'de yayımı 11.6.1980'dir.

Başkan

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA FÖLÜMÜ

Esas No : 1980/122

K A R S I O Y Y A Z I S I

Sıkıyönetim ilanından önce işlenmiş olan suçlarda sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevi; 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 13. maddesi ile düzenlenmiştir. Bu madde de yer alan ".....Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılır." şeklindeki hükme göre;

Sıkıyönetim ilanından önce işlenmiş olan bir suçun yargılanmasının sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılabilmesi için anılan bu suçla ilişkin olarak;

1. Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bir davanın bulunması;

2. İşlenen suçun, sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülmekte olan bu dava ile "Umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibat" deyimi olmaktadır.

Burada önemli olan ve çözümlenip aydınlığa kavuşturulması gereken husus; "Umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibat" deyimi olmaktadır.

İdeolojik amaçla işlenen her suçun işleniş biçimi ve işleniş tarihi gözönünde bulundurulmadan maddedeki "irtibat"ın varlığı kabul edilebilirdi; kanımızca böyle bir kabul Sıkıyönetim mahkemelerinin kuruluş ve görevini belirleyen 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun genel hükümlerine özellikle (13) nolu maddesi hükmüne uygun olamaz.

T.C.Anayasa'sınının 124. maddesinde belirtilen koşulların tesbiti halinde ilan edilen sıkıyönetim nedeniyle görevleri belirlenen sıkıyönetim askeri mahkemelerinin yargı görevlerinin tebbitinde; ilandan önce işlenmiş suçların; işleniş biçimi ve suç tarihi etkili olacaktır.

Adiyen işlenen suçlar gibi ideolojik nitelikteki suçlarda her zaman işlenebilen suçlardandır. Eğer ideolojik nitelikteki bir suç sıkıyönetim ilanından bu dava dosyasında olduğu gibi, (9) ay gibi bir süre önce işlenmişse fiilin niteliği, diğer bir deyişle içeriği incelenerek, sıkıyönetim ilanına neden olan terörist, anarşist ve bölücülerin yaptıkları şiddet eylemleri ile varmak istedikleri amaca aynı gaye içinde ulaşmak istenip istenmediği saptanmalıdır.

Aşırı sağ ve aşırı sol görüşlerin yaygınlaştığı ve taraftar bulduğu ve bu karşıt düşüncede olanların birbirlerine tahammül edemediği (tavsiye edilemeyecek) bir durumda iki karşıt görüşteki kişileri arasındaki işlenen her suçta bu suçun nitelik ve işleniş tarihini bakmadan terörist, bölücü ve anarşistlerin şiddet eylemleri ile "sonuca ulaşma arzusu istikametinde" gaye birliğinin varlığı kabul edilemez.

Kuşkusuz, ideolojik nitelikte her suç; terörist, bölücü, ve anarşistlerin şiddet eylemlerinin kökeni arasında sayılabilir. Ancak ideolojik nitelikte olmakla birlikte gaye birliği belirlenemeyen işleniş biçimi ve işleniş tarihindeki suçlar an "umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibat"ın varlığı söz konusu olmayacaktır.

İnceleme konusu dava dosyasındaki suçun niteliği ve işleniş tarihinden umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibat"ın varlığının, belirlenmediği kanısına vardığımızdan çoğulluk kararına katılmıyoruz.

Servet TÜRÜN

İsmet ÖZTÜRK